

SAFLARI SIK VE DÜZGÜN TUTUN

Cemal AKKUŞ

Alternatif Araştırmalar Merkezi

NAMAZDAKİ NİZAMDAN MİLLÎ BEKA STRATEJİSİNE, BİR MİLLETİN YENİDEN KENETLENMESİ

Giriş: Sembol ve Gerçeklik Arasındaki Uçurum: 'Saf' Bilinci

Cemaatle kılınan bir namazda, caminin herhangi bir köşesinde durup safların nizamına bakıldığında, çoğu zaman derin bir tezatla karşılaşılır. İmamın "Safları sık ve düzgün tutalım" nidası, asırlardır İslam coğrafyasının her köşesinde yankılanan ilahî bir emrin tekrarıdır. Ancak bu emrin günümüzdeki yansıması, çoğu zaman birbiriyle omuz omuza kenetlenmiş, aralarında boşluk bırakılmamış, dimdik sıralar yerine; dağınık, aralıklı, ön saflarda boşluklar olmasına rağmen geride durmayı tercih eden, kayıtsız bir insan manzarasını gözler önüne serer. Bu manzara, basit bir ritüel eksikliği veya fikhî bir ihmalden çok daha fazlasını ifade eder. Saflardaki boşluklar, saflardaki eğrilik, öne geçme konusundaki tereddüt; aslında daha derin bir toplumsal ve manevi rahatsızlığın, bir bilinç aşınmasının fiziksel bir tezahürüdür.

Bu raporun temel tezi şudur: İslam'da cemaatle namazdaki saf nizamı, sadece bir ibadet şekli değil, aynı zamanda Müslüman toplumun sosyal, ahlaki ve hatta askerî terbiyesi için tasarlanmış ilahî bir talimdir. Bu disiplinin ihmal edilmesi, varoluşsal tehditlerle yüzleşmek için gereken kolektif iradenin, disiplinin ve birliğin zayıfladığına işaret eden tehlikeli bir semptomdur. Bu metin, Kur'an ve Sünnet'teki saf emrinden yola çıkarak, bu emrin sosyo-psikolojik ve tarihsel yansımalarını inceleyecek ve nihayetinde bölgesel güvenlik ekseninde günümüz Türkiye'si için ne anlama geldiğini ortaya koyacaktır. Namazdaki saf bilincinden millî beka stratejisine uzanan bu kesintisiz hat, bir milletin yeniden kenetlenmesinin ve varlığını idame ettirmesinin temel kodlarını barındırmaktadır.

Bölüm I:

İlahi Emir ve Nebevi Talimat: Saflardaki Nizamın Teolojik Temelleri

İslam'da saf düzeninin önemi, keyfî bir düzenlemeden ibaret değildir; kökleri doğrudan Kur'an'a ve Peygamber Efendimiz'in (s.a.s.) ısrarlı ve net talimatlarına dayanan dini bir zorunluluktur. Bu temel, saf tutma eylemini basit bir fiziksel dizilimden çıkarıp, onu ilahî rızaya, toplumsal uyuma ve manevi korunmaya bağlayan derin bir anlam katmanıyla donatır.

1.1 Kur'an'daki İdeal: Kenetlenmiş Sağlam Yapı

Saf disiplininin teolojik zirvesi, Saff Suresi'nin 4. ayetinde en veciz ifadesini bulur: "Şüphesiz Allah, kendi yolunda, kenetlenmiş bir duvar gibi saf bağlayarak çarpışanları sever.". Bu ayet, sadece Allah yolunda mücadele etmeyi övmekle kalmaz, aynı zamanda bu mücadelenin *nasıl* yapılması gerektiğine dair ilahî bir strateji sunar.

Ayetin merkezindeki kavram, bünyanın mersus ifadesidir. Elmalılı Hamdi Yazır gibi müfessirler bu ifadeyi "kurşunlu bir bina" olarak tefsir ederek, yapının parçaları

arasına kurşun dökülerek elde edilen sarsılmaz ve yekpare bütünlüğe dikkat çekerler. Bu, birbirinden ayrılması mümkün olmayan, tek bir vücut gibi hareket eden bir topluluk idealini resmeder.

Ayetin kendisi, saf (sıra, dizi) kavramını doğrudan kıtal (savaş, mücadele) ile ilişkilendirir. Bu, ibadetteki nizam ile hayattaki ve zorluklar karşısındaki mücadelenin nizamı arasında kopmaz bir bağ kurar. Allah'ın sevgisine mazhar olmak, sadece mücadele etmeye değil, bu mücadeleyi belirli bir *usul* ile, yani mutlak birlik ve sarsılmaz bir disiplin içinde, yekpare bir yapı gibi kenetlenerek vermeye bağlıdır. Bu ilahî metafor, bir topluluğun gücünün bireylerin toplamından değil, onların arasındaki kenetlenmenin sağlamlığından geldiğini öğretir. "Kenetlenmiş sağlam yapı" şu temel askeri ve sosyal prensipleri ima eder:

1. **Boşlukların Olmaması:** Düşmanın sızabileceği, fitnenin girebileceği hiçbir zayıf nokta yoktur.
2. **Karşılıklı Destek:** Her bir "tuğla" diğerini destekler. Bir parçanın zayıflığı, bütün yapıyı tehlikeye atar.
3. **Yükün Paylaşılması:** Düşman baskısı, tek bir noktaya değil, tüm yapıya eşit olarak dağılır.
4. **Sarsılmazlık:** Yapı, dışarıdan gelen darbelere karşı koymak ve yerinden oynamamak üzere tasarlanmıştır.

Dolayısıyla, Saff Suresi'ndeki bu ayet, sadece bir övgü değil, aynı zamanda bir zafer reçetesidir. Başarının sırrı, bireysel kahramanlıklardan ziyade, sarsılmaz bir nizam içinde kenetlenmiş kolektif bir iradede yatmaktadır.

1.2 Nebevi Talimat: Safları Mükemmelleştirmeye Dair Hadisler

Kur'an'ın ortaya koyduğu bu "kenetlenmiş yapı" ideali, Hz. Peygamber'in (s.a.s.) sünnetinde, cemaatle namaz pratiği üzerinden somut ve tekrarlanan talimatlara dönüştürülmüştür. Bu hadisler, saf düzeninin manevi ve sosyal sonuçlarını net bir şekilde ortaya koyar.

Safları Düzeltme ve Sıklaştırma Emri: Hadis kaynakları, Hz. Peygamber'in namaza başlamadan önce cemaatin saflarını bizzat düzelttiğini ve bu konuda son derece titiz davrandığını gösteren çok sayıda rivayetle doludur. Bu talimatlar birkaç temel tema etrafında toplanır:

- **Manevi Sonuçlar:** En çarpıcı uyarı, "Saflarınızı düzeltiniz, yoksa Allah Teâlâ'nın aranızda düşmanlık sokacağını (kalplerinizi/yüzlerinizi birbirine muhalif kılacağını) iyi biliniz" hadisidir (Buhârî, Ezân 71; Müslim, Salât 127). Bu rivayet, saflardaki fiziksel dağınıklık ile toplumdaki sosyal ve manevi ayrışma, kalp kırıklığı ve düşmanlık arasında doğrudan, ilahî bir neden-sonuç ilişkisi kurar. Fiziksel nizam, manevi birliğin hem sebebi hem de sonucudur.
- **Şeytanın Girmesine Engel Olmak:** Bir diğer güçlü imge, "Saflarınızı sık tutun, aralarını iyice yaklaşırın... Nefsim elinde olan Zata yemin ederim ki, şeytanı küçük siyah bir koyun gibi safların aralıklarından girerken görüyorum" hadisidir (Ebû

Dâvûd, Salât 93; Nesâî, İmâmet 28). Buradaki "şeytan", sadece soyut bir kötülük değil, aynı zamanda saflardaki boşluklardan sızan vesvese, kaos, düzensizlik ve fitne gibi somut tehlikeleri temsil eder. Saftaki bir boşluk, cemaatin manevi zırhında açılmış bir gediktir.

- **Allah'ın Rahmetine Nail Olmak:** Olumlu teşvik ise, "Kim safları sık tutarsa Allah onu hayra eriştirir. Kim de saflar arasında boşluk bırakırsa Allah onu hayra eriştirmez" (Müslim, Salat 104; Ebu Davud, Salat 93) hadisiyle gelir. Safi birleştirmek, Allah'ın rahmetini celbeden bir eylem olarak tanımlanır.

- **Meleklerin Nizamına Özenmek:** Hz. Peygamber, ashabına "Meleklerin Rableri huzurunda saf bağlayıp durdukları gibi saf bağlansanız ya!" diye sorduğunda, meleklerin nizamını "Onlar öndeki safları tamamlayıp birbirine perçinlenmiş gibi bitişik dururlar" şeklinde tarif etmiştir (Müslim, Salât 119). Bu, saf tutma eylemini dünyevi bir disiplinden çıkarıp, onu ilahî ve semavi bir ideale yükseltir.

Bireyselliğin Reddi ve Kolektif Sorumluluk: Saf düzenine dair talimatlar, aynı zamanda bireyselliğin kolektif yapı içinde eritilmesini hedefler.

- **Ön Safları Doldurma Prensibi:** "Ön safı doldurup tamamlayın, sonra ona bitişik olan safı doldurup tamamlayın. Eğer safta noksanlık olacaksa son safta olsun" (Ebu Davud, Salât, 93) emri, bir "cephe" mantığını öğretir. Sorumluluk, en önde olanındır. Fazilet, tehlikeye ve sorumluluğa en yakın yerde durmaktır. Geride durmak, sorumluluktan kaçmaktır.

- **Tek Başına Durma Yasağı:** Hz. Peygamber'in, safın arkasında tek başına namaz kılan bir kişiye namazını iade etmesini emretmesi (Ebu Davud 682, Tirmizi 230), cemaatten kopuk bireysel dindarlığın eksikliğine işaret eder. İslam'da kurtuluş ve mükemmellik, cemaatin içinde, onunla bir bütün olarak hareket etmekle mümkündür. Sürüden ayrılanı kurt kapar prensibi, burada manevi bir hakikat olarak karşımıza çıkar.

- **İşbirliğine Dayalı Disiplin:** "Sizin en hayırlınız namazda omuzları en yumuşak olanınızdır" (Ebu Davud 672) hadisi, bu disiplinin kaba bir zorlamayla değil, yana kayarak başkasına yer açan, birliğin tesisi için kendi konforundan feragat eden bir nezaket ve işbirliği ruhuyla sağlanması gerektiğini öğretir.

Bu nebevi talimatlar bütünü, günde beş defa tekrarlanan bir psiko-fiziksel şartlandırma programı gibidir. Sürekli sözlü uyarılar ("Safları düzeltin!"), omuzların ve topukların birbirine değmesiyle oluşan fiziksel temas, mükemmel düz bir çizginin görsel olarak pekiştirdiği düzen ve eşitlik hissi ve ilahî bir ceza olarak "ayrılığa düşme" tehdidi; disiplin, birlik ve kolektif sorumluluk değerlerini cemaatin ruhuna ve bedenine nakşeden bilinçaltı bir eğitimidir. Bu, "bünyanın mersus" idealinin mikro düzeyde, her gün, her namazda yeniden inşa edilmesidir.

Bölüm II:

Kolektif Ruhun Tezahürü: Saf Nizamının Sosyo-Psikolojik Dinamikleri

Namazdaki saf düzeni, dini temellerinin yanı sıra, bireyleri bir araya getirerek güçlü bir kolektif kimlik ve dayanışma ruhu yaratan sofistike bir sosyal teknolojidir. Sosyal

psikoloji ve sosyoloji, bu kadim ritüelin birey ve toplum üzerindeki dönüştürücü etkilerini anlamak için güçlü analitik araçlar sunar. Aynı zamanda, bu disiplinlerin merceğinden bakıldığında, günümüzde bu ritüele karşı gösterilen gevşeklik, daha geniş toplumsal değişimlerin ve sorunların bir yansıması olarak okunabilir.

2.1 Ritüelin Gücü: Grup Kimliğini ve Dayanışmayı İnşa Etmek

Ritüeller, "bireysellikten öte grup bilincini ve birlikteliğini ortaya koyan duygusal bir kanal" olarak tanımlanır. Cemaatle namaz, bu tanımın mükemmel bir örneğidir ve grup uyumunu sağlayan birçok psikolojik mekanizmayı aynı anda harekete geçirir. Bu mekanizmalar, ritüelin katılımcıları nasıl tek bir vücut haline getirdiğini açıklar:

- **Duygu Paylaşımı ve Ortak Odaklanma:** Bir ritüele katılan iki veya daha fazla kişi, aynı mekânda fiziksel olarak bir araya geldiğinde ve ortak bir eyleme odaklandığında, aralarında güçlü bir duygu paylaşımı yaşanır. Cemaatle namazda, tüm bireylerin aynı anda kıbleye yönelmesi, aynı hareketleri (kıyam, rüku, secde) senkronize bir şekilde yapması ve aynı imamı dinlemesi, muazzam bir ortak odaklanma yaratır. Bu durum, bireysel endişe ve düşünceleri geri plana atarak, katılımcıları ortak bir ruh halinde birleştirir ve "kolektif birleşim" sağlar.
- **Davranışsal Senkronizasyon ve Grup Uyumu:** İnsanların aynı ritimde hareket etmesi, psikolojide "davranışsal senkronizasyon" olarak bilinir ve bu durumun grup içi güveni, işbirliğini ve aidiyet duygusunu artırdığı kanıtlanmıştır. Namazdaki toplu eğilip kalkma hareketleri, bu senkronizasyonun en saf halidir. Bu ritmik uyum, bireylerde "birliktelik düşüncesini" pekiştirir ve onları tek bir organizmanın parçaları gibi hissettirir.
- **Kolektif Coşku:** Sosyolojinin kurucularından Émile Durkheim'ın "kolektif coşku" olarak adlandırdığı kavram, grup ritüelleri sırasında bireylerin yaşadığı ve sanki dışarıdan gelen ilahî bir güçmüş gibi hissettikleri yoğun duygusal enerjiyi tanımlar. Cemaatle namazın yarattığı ortak odaklanma, senkronize hareketler ve paylaşılan kutsal atmosfer, bu coşkunun ortaya çıkması için ideal şartları meydana getirir. Bu ritüel sırasında üretilen "duygusal enerji", bireylerde kendine güven, güç ve manevi bir haz duygusu oluşturur. Bu pozitif enerji, bireyin gruba olan bağlılığını artırır ve grubun norm ve değerlerini (bu durumda disiplin, birlik, kardeşlik) daha derinden içselleştirmesini sağlar.

Sonuç olarak, saf düzeni sadece bir çizgi değildir; o, kolektif ruhu ve kimliği üreten bir jeneratördür. Ritüel, katılımcılarda grup üyeliği duygusunu güçlendirir, onları kimlik bunalımı ve yabancılaşmadan korur ve grup dayanışmasını pekiştirir. Saf tutmak, "Ben" in "Biz" içinde eridiği ve daha büyük bir anlam kazandığı bir dönüşüm anıdır.

2.2 Modern Gevşekliğin Sosyolojisi: 'Cemaat'ten Bireye Çözülüş

Günümüz camilerinde saf düzenine gösterilen özensizliğin ardında, modernleşme, şehirleşme ve küreselleşmenin getirdiği köklü toplumsal dönüşümler yatmaktadır. Bu gevşeklik, geleneksel cemaat yapısının zayıflayıp bireyciliğin yükselişinin bir yansımasıdır.

- **Şehirleşme ve Anonimlik:** Geleneksel köy veya mahalle hayatında, cemaat üyeleri birbirini tanır ve bu durum, sosyal normlara uyum için güçlü bir sosyal baskı yaratır. Ancak büyük şehirlerin devasa camilerinde, bireyler genellikle birbirine yabancıdır. Bu anonimlik, sosyal kontrolü zayıflatır ve bireyin, ön safta boşluk varken arkada durmak veya yanında bir boşluk bırakmak gibi norm dışı davranışları sergilemesini kolaylaştırır.
- **Bireyciliğin Yükselişi:** Modern toplum, özellikle Batı medeniyeti ekseninde gelişen formuyla, kolektif kimlikler yerine bireysel özgürlüğü, kişisel alanı ve bireysel tercihleri yüceltir. Bu kültürel iklim, bireyin kendi kişisel alanından feragat ederek, omuz omuza, bir başkasıyla fiziksel temas halinde tek bir çizgi oluşturma fikrine karşı bilinçdışı bir direnç yaratabilir. "Benim namaz kıldığım yer", "rahat edemiyorum" gibi ifadeler, bu bireyci zihniyetin ibadet alanına sızmasının göstergeleridir. Kültürel küreselleşme, dini daha bireysel bir boyuta çekerek geleneksel ve kolektif değerlerinden uzaklaştırma eğilimindedir.
- **'Gemeinschaft'tan 'Gesellschaft'a Geçiş:** Alman sosyolog Ferdinand Tönnies'in klasik ayrımı, bu durumu açıklamak için son derece elverişlidir. Saf düzeni, Tönnies'in Gemeinschaft (cemaat) olarak tanımladığı, doğal iradeye, ortak değerlere, kan ve duygu bağlarına dayalı organik topluluğun mükemmel bir ifadesidir. Günümüzdeki dağınık saflar ise, rasyonel iradeye, bireysel çıkarlara ve sözleşmeye dayalı ilişkilerin hakim olduğu Gesellschaft (cemiyet) yapısının bir yansımasıdır. Saftaki her bir boşluk, Gemeinschaft ruhunun geri çekildiği ve Gesellschaft zihniyetinin sızdığı bir alanı temsil eder.

Bu sosyolojik analiz, saf düzenindeki ihmalin, bir toplumun atomizasyona (bireylerin birbirinden koparak yalnızlaşması) karşı ne kadar savunmasız olduğunu öncü bir göstergesi olduğunu ortaya koyar. Dini ritüeller, genellikle modernleşen bir toplumda geleneksel kolektif davranışların son sığınaklarıdır. Bu çekirdek ritüeller bile parçalanma ve bireycilik emareleri göstermeye başladığında, bu durum toplumsal çözülmenin ne kadar ilerlediğinin bir işaretidir. Birbirine güçlü cemaat bağlarıyla bağlı olmayan, atomize olmuş bireylerden oluşan bir toplum, dış baskılara karşı daha kırılgandır. Bu toplum, manipülasyona ve yenilgiye daha açıktır çünkü derinlere kök salmış grup dayanışmasından kaynaklanan doğal dirence sahip değildir. Dolayısıyla, camideki safların durumu sadece dini bir mesele değil, bir milletin zor zamanlarda ihtiyaç duyacağı "sosyal sermaye" ve "kolektif dayanıklılığın" bir barometresi olması itibarıyla aynı zamanda bir millî güvenlik meselesidir.

Bölüm III:

Tarihin Tanıklığı: Savaş Meydanındaki Sarsılmaz Saflar

Namazda saf tutma disiplininin, bir milletin karakterine ve kaderine nasıl etki ettiğinin en somut kanıtları, tarihin dönüm noktalarında, savaş meydanlarında bulunur. İslam ve Türk askeri geleneği, zaferin anahtarının sayılardan ziyade, sarsılmaz bir nizam, mutlak bir disiplin ve komuta kademesine tam bir itaatte yattığını defalarca ispatlamıştır. Malazgirt'ten Çanakkale'ye uzanan bu şanlı tarih, ibadethanede öğrenilen saf bilincinin, vatan müdafaasında nasıl çelikten bir iradeye dönüştüğünün destanıdır.

3.1 Türk-İslam Askeri Doktrinde 'Nizam' Geleneği

İslamiyet öncesi Arap kabileleri belirli bir askeri nizamla sahip değilken, İslam, savaşı daha yüksek bir amaç olan "Allah kelamının yüceltilmesi" (İ'lâ-yı Kelimetullah) hedefine bağlayarak, ordulara güçlü bir manevi ve birleştirici ilke kazandırmıştır. Hz. Ömer döneminde kurulan askeri divanlar ve düzenli maaş sistemi, askerliği profesyonel bir yapıya kavuşturarak, cihad ruhunun dünyevi meşgalelerle zayıflamasını önlemeyi amaçlamıştır.

Bu İslami disiplin mirası, Türklerin doğuştan gelen savaşçı yetenekleriyle birleştiğinde, tarihin en etkili askeri güçlerinden birini ortaya çıkarmıştır. Konar-göçer hayat tarzı, Türkleri hızlı, çevik ve her an savaşa hazır kılmıştır. Selçuklular, bu mirası devralarak ordularında "intizam, nizam ve disiplini" en üst seviyeye çıkarmışlardır. Bu disiplinin en parlak örneklerinden biri, "Turan Taktiği" veya "Kurt Oyunu" olarak bilinen savaş stratejisidir. Bu taktik, ordunun merkez kuvvetlerinin sahte bir geri çekilme yaparak düşmanı tuzağa çekmesi ve kanatlardaki pusuya yatmış birliklerin düşmanı çembere alarak imha etmesi esasına dayanır. Böylesine karmaşık bir manevranın başarısı, her bir askerin komutanın emrine mutlak surette uymasını, geri çekilme anında paniğe kapılmamasını ve doğru zamanda saldırıya geçmesini gerektirir. Bu, ancak demir bir disiplin ve kusursuz bir koordinasyonla mümkündür.

Savaş meydanında saf düzeni, ordunun gücünü maksimize eden temel bir formasyondur. Saf halinde dizilmek, tüm askerlerin aynı anda çarpışmaya girmesine olanak tanır ve iyi eğitilmiş birlikler tarafından tutulduğunda düşman tarafından yarılması son derece zor bir duvar oluştururdu. Ateşli silahların icadıyla birlikte, yayılım ateşi gibi taktikler, bu saf disiplinini daha da hayati hale getirmiştir. Her şey, subayların komutlarıyla bir saat mekanizması dakikliğinde işliyordu. Bu gelenek, namazdaki saf nizamının, savaş meydanındaki saf nizamına nasıl bir altyapı oluşturduğunu gözler önüne serer: Her ikisi de birlik, düzen, eşgüdüm ve tek bir iradeye (imama veya komutana) tam itaati gerektirir.

3.2 Malazgirt'ten Çanakkale'ye: Zaferin Kodu

Türk-İslam tarihindeki iki büyük zafer, Malazgirt ve Çanakkale, saf bilincinin ve sarsılmaz disiplinin zaferi nasıl getirdiğini gösteren ölümsüz anıtlardır.

Malazgirt (1071): Sultan Alparslan'ın, kendisinden sayıca dört kat büyük olan Bizans ordusunu Malazgirt ovasında hezimete uğratması, sadece bir askeri dehanın değil, aynı zamanda bir medeniyet anlayışının zaferidir. Selçuklu ordusu, homojen yapısı, yüksek disiplini ve komutanlarına olan sarsılmaz bağlılığı ile yekpare bir güçtü. Buna karşılık Bizans ordusu, farklı etnik gruplardan toplanmış, komutanları arasında rekabet ve anlaşmazlıkların yaşandığı, dağınık bir yapıya sahipti. Alparslan'ın ordusu, Turan taktiklerini başarıyla uygulayarak, Bizans'ın sayısal üstünlüğünü anlamsız kılmış ve disiplinin, kaba kuvvete karşı mutlak zaferini ilan etmiştir. Malazgirt, düzenli ve kenetlenmiş safların, düzensiz ve parçalanmış bir kalabalığı nasıl yendiğinin tarihsel ispatıdır.

Çanakkale (1915) - "Bombasirt" Vakası: Eğer namazdaki "ön safları doldurma" emrinin yeryüzündeki en somut, en trajik ve en şanlı karşılığı aranacaksa, bu, Mustafa Kemal Atatürk'ün bizzat anlattığı Bombasirt vakasında bulunacaktır. Atatürk'ün ifadeleri, bir askeri rapordan çok, bir milletin ruhunun röntgenini çeker:

"Karşılıklı siperler arasındaki mesafe 8 metre, yani ölüm muhakkak. Birinci siperdekilerin hiç birisi kurtulmamacasına şehit düşüyor. İkinci siperdekiler yıldırım gibi onların yerine gidiyor. Fakat ne kadar imrenilecek bir soğukkanlılık ve tevekkülle biliyor musunuz? Bomba, şarapnel, kurşun yağmuru altında öleni görüyor, üç dakikaya kadar öleceğini biliyor ve en ufak bir çekinme bile göstermiyor. Sarsılma yok. Okuma bilenler Kur'an-ı Kerim okuyor ve Cennete gitmeye hazırlanıyor. Bilmeyenler ise, Kelime-i Şahadet çekerek yürüyorlar."

Bu ifadeler, hadislerdeki "Ön safı doldurup tamamlayın... Eğer safta noksanlık olacaksa son safta olsun" emrinin, vatan müdafaası saflarında nasıl bir anlama büründüğünü gösterir. Burada "ön saf", ateş hattının ta kendisidir. Şehit düşen kardeşinin yerini "yıldırım gibi" dolduran Mehmetçik, namazdaki o manevi görevi, kendi canı pahasına, mutlak bir teslimiyetle yerine getirmektedir. Bu, vatanın savunma safında bir gedik açılmasına izin vermeme iradesidir.

Atatürk, bu sarsılmaz iradenin kaynağını, "dünyanın hiçbir askerinde bulunmayan" ve imana dayalı "yüksek bir ruh" olarak teşhis eder ve net bir şekilde ekler: "Emin olmalısınız ki Çanakkale muharebelerini kazandıran bu yüksek ruhtur.". Bu, camideki saf ile cephedeki saf arasında bir ruh ve mana devamlılığı olduğunu gösterir. Biri manevi birliğin, diğeri milli birliğin talim alanıdır. Biri Allah'ın huzurunda, diğeri vatan toprağının üzerinde kurulur. Ama her ikisi de aynı disiplin, aynı fedakarlık ve aynı kenetlenme ruhundan beslenir. Çanakkale'de ölüme yürüyen asker, namazda omuz omuza duran müminin, en ulvi mertebeye ulaşmış halidir.

Bölüm IV:

Kutsal Emanet ve Stratejik Ufuk: Filistin Davası ve Türkiye'nin Tarihi Rolü

Türk milletinin "safları sıklaştırma" sorumluluğu, sadece içsel bir disiplin meselesi değil, aynı zamanda tarih tarafından omuzlarına yüklenmiş, coğrafyayı aşan kutsal bir vazifedir. Bu vazifenin merkezinde, Osmanlı İmparatorluğu'nun İslam'ın kalbi olan topraklara yönelik geliştirdiği "hizmetkâr" felsefesi ve bu felsefenin en somut tecellisi olan Kudüs'ün bir "emanet" olarak görülmesi yatar. Bu tarihi miras, günümüz Türkiye'sinin Filistin davasına ve bölgesel gelişmelere yönelik politikasının hem ahlaki zeminini hem de stratejik ufku oluşturmaktadır.

4.1 "Hâdimü'l-Haremeyn" Felsefesi: Hükümdar Değil, Hizmetkâr

1517'de Mısır'ın fethiyle birlikte, İslam dünyasının en kutsal iki şehri olan Mekke ve Medine'nin (Haremeyn-i Şerifeyn) himayesi Osmanlılara geçtiğinde, tarihin akışını değiştiren sembolik bir olay yaşandı. Rivayete göre, Şam'daki Emevi Camii'nde okunan hutbede hatip, Sultan I. Selim'den "Hâkimü'l-Haremeyn" yani "İki Kutsal Beldenin Hâkimi" olarak bahsetti. Yavuz Sultan Selim'in derhal müdahale ederek, "Hayır! Hâkimü'l-Haremeyn değil, Hâdimü'l-Haremeyn! Ben ancak oraların hizmetçisi olurum" dediği aktarılır.

Bu düzeltme, basit bir tevazu gösterisinden çok daha öte bir anlam taşıyordu. Bu, Osmanlı Devleti'nin İslam'ın kalbine yönelik temel politikasını tanımlayan bir manifesto niteliğindedir. "Hâkim" (hükmeden) yerine "Hâdim" (hizmet eden) unvanını benimsemek, gücün amacını tahakkümden hizmete, egemenlikten

sorumluluğa dönüştüren felsefi bir devrimdi. Bu unvan, Yavuz'dan sonra son halife VI. Mehmed'e kadar tüm Osmanlı padişahları tarafından kullanılarak, devletin temel kimlik kodlarından biri haline geldi.

Bu "hizmetkâr" felsefesi, aslında İslami teslimiyet ruhunun devlet düzeyindeki en üstün tezahürüdür. Nasıl ki bireysel olarak Müslüman, Allah'ın kulu ise, çağının en kudretli hükümdarı olan Yavuz Sultan Selim de bu kulluk bilincini devletin en tepesine yerleştiriyordu. Kendini kutsal mekânların "hizmetçisi" ilan ederek, sahip olduğu mutlak gücün meşruiyetini fetihten değil, Allah'a ve O'nun kutsallarına hizmetten aldığını tüm dünyaya ilan ediyordu. Bu, Osmanlı sultanına sadece bir fatih değil, aynı zamanda inancın ilahi olarak onaylanmış koruyucusu ve hizmetkârı olma gibi çok daha güçlü bir meşruiyet kazandırdı. Osmanlı'nın Kudüs'e yaklaşımını anlamanın anahtarı, tahakküme değil, hizmete dayalı bu derin felsefede yatmaktadır.

4.2 Kudüs: Mühürlenmiş Emanet

Osmanlı için Kudüs, fethedilmiş herhangi bir şehir değildi. Stratejik veya ekonomik öneminden ziyade, tüm semavi dinler için taşıdığı kutsiyet nedeniyle paha biçilmezdi. Bu "emanet" bilinci, Osmanlı'nın dört asırlık Kudüs idaresinin her alanına sinmişti.

Bu emanet bilincinin en büyük uygulayıcısı, Kanuni Sultan Süleyman olmuştur. Babası Yavuz'un başlattığı vizyonu devralan Kanuni, Kudüs'ü kutsiyetine yakışır bir şekilde imar ve ihya ederek, bu emanete nasıl sahip çıkılması gerektiğini tüm dünyaya göstermiştir. Bu imar faaliyetleri, emanetin korunmasının somut adımlarıydı:

- **Şehir Surları:** Kanuni'nin 1536-1541 yılları arasında yeniden inşa ettirdiği ve bugün hala ayakta olan muhteşem şehir surları, sadece bir savunma yapısı değildi. Bu surlar, kutsal mekânı fiziken koruma altına alan, emanetin sınırlarını çizen ve Osmanlı'nın bu şehrin hamisi olduğunu ilan eden anıtsal bir irade beyanıydı.
- **Su Sistemleri ve Sosyal Yapılar:** Şehre getirilen sular, inşa edilen onlarca çeşme ve sebül, halkın ve şehri ziyaret eden hacıların refahına verilen önemi gösteriyordu. Kanuni'nin eşi Hürrem Sultan tarafından kurulan devasa Haseki Sultan İmareti ise, şehrin fakirlerine, yolcularına ve kimsesizlerine kucak açarak, emanetin sosyal boyutunu, yani o kutsal şehrin insanlarına bakma sorumluluğunu yerine getiriyordu.
- **Vakıf Medeniyeti:** Osmanlılar, Kudüs'ü bir vakıf medeniyetinin merkezi haline getirdi. Daha şehir fethedilmeden önce bile Osmanlı hanedan üyeleri Kudüs'teki kutsal mekânlar için vakıflar kuruyordu. Kanuni döneminde bu gelenek zirveye ulaştı. Mescid-i Aksa ve Kubbet'üs-Sahra onarıldı, yeni medreseler, tekkeler kuruldu ve bu kurumların yaşaması için zengin gelir kaynakları tahsis edildi. Bu vakıflar, Kudüs'e "Osmanlı damgasını" vuran ve emanetin sadece korunmadığını, aynı zamanda yaşatılıp geliştirildiğini gösteren kurumlardı.

Osmanlı'nın Kudüs'teki imar ve vakıf faaliyetleri, bir medeniyet iddiasının ve "Hâdim" felsefesinin en net göstergesiydi. Stratejik ve ekonomik olarak geri planda olan bir şehre bu denli büyük yatırım yapmak, Osmanlı'nın meşruiyetini ve büyüklüğünü, kılıcının gücünden çok, İslam medeniyetinin koruyucusu olma rolüne dayandığını kanıtlıyordu. Bu şanlı miras, günümüz Türkiye'sinin omuzlarına, bu

koruyuculuk rolünü devam ettirme yönünde ağır bir tarihsel ve ahlaki sorumluluk yüklemektedir.

4.3 Toprağın Hafızası: Filistin'deki Türkmen Varlığı

Türkiye'nin Filistin'le olan bağı, sadece imparatorluk başkentinden Kudüs'e uzanan soyut bir tarihi mirastan ibaret değildir. Bu bağ, aynı zamanda toprağın hafızasına kazınmış, asırlardır orada yaşayan insanların kanında ve kültüründe devam eden canlı bir gerçekliktir. Selahaddin Eyyubi ve Memlük sultanları döneminden itibaren Filistin'e yerleşen Türkmenler, bu toprakların ayrılmaz bir parçası olmuşlardır.

Bugün Batı Şeria'da, özellikle Cenin, Nablus ve Tulkerim gibi şehirlerde ve çevre köylerde on binlerce Türkmen yaşamaktadır. Nablus'taki "Sifalılar" olarak bilinen ailelerin Osmanlı komutanı Şahsivar'ın, Tulkerim'dekilerin ise Şah Mesut'un torunları olduğu bilgisi, bu bağı ne kadar köklü olduğunu göstermektedir. Ürdün'deki Filistin mülteci kamplarında ve şehirlerinde yaşayan on binlerce Türkmen de bu tarihi devamlılığın bir başka kanıtıdır. Bu canlı insan varlığı, Türkiye'nin Filistin davasındaki duruşunun, dışarıdan bir müdahale değil, kendi tarihinin ve soydaşlarının kaderine sahip çıkma meselesi olduğunu ortaya koymaktadır. Bu köklü bağ, modern siyasi sınırları aşan, derin ve meşru bir ilgi ve sorumluluk alanı yaratmaktadır.

Bölüm V:

"Bünyanın Mersus"un Günümüzdeki İmtihanı: İsrail Tehdidi ve Gazze Soykırımı

21. yüzyılda, "safları sıklaştırma" ve "kenetlenmiş bir yapı gibi" olma emri, soyut bir idealden çıkıp, Türk milletinin ve tüm İslam dünyasının karşı karşıya olduğu somut ve acil bir beka sorununa dönüşmüştür. Bu imtihanın merkezinde, İsrail'in Filistin halkına yönelik yürüttüğü ve uluslararası kuruluşlar tarafından "soykırım" olarak nitelendirilen sistematik zulüm ve bu zulmün Türkiye'ye yönelik oluşturduğu doğrudan ve dolaylı stratejik tehditler yer almaktadır. Gazze'de yaşananlar, sadece bir insanlık trajedisi değil, aynı zamanda "Bünyanın Mersus" idealinin ne denli hayati olduğunu gösteren acı bir ders niteliğindedir.

5.1 Sistematik Zulüm ve Uluslararası Hukukun Çöküşü

İsrail'in 7 Ekim 2023 sonrası Gazze'ye yönelik saldırıları, modern tarihin en acımasız ve orantısız askeri operasyonlarından biri olarak kayıtlara geçmiştir. Ortada münferit savaş suçlarından ziyade, Filistin halkını bir grup olarak yok etmeyi amaçlayan kasıtlı ve sistematik bir devlet politikası bulunmaktadır.

Gazze'deki tüm evlerin yaklaşık %62'sinin hasar görmesi veya yıkılması, 1 milyondan fazla insanı etkilemiş ve uzmanlar bu yıkımın "21. yüzyıldaki diğer herhangi bir çatışmada görülmemiş boyutlarda ve hızda" gerçekleştiğini ifade etmiştir.

Raporlar, İsrail'in Gazze'de kasıtlı olarak "yetersiz beslenme, açlık ve hastalıkların damga vurduğu yaşam koşulları oluşturduğunu" ve Filistinlileri yavaş ve hesaplanmış bir ölüme terk ettiğini göstermektedir. İnsani yardım konvoylarının ve çalışanlarının kasıtlı olarak hedef alınması bu politikanın bir parçasıdır. Yüzlerce insani yardım görevlisinin öldürülmesi, bu sayının "bir yıl içinde herhangi bir çatışmada kaydedilen ölü sayısının neredeyse üç katı" olması, durumun vahametini ortaya koymaktadır. BM

yetkilileri, İsrail'in insani yardım akışını kasıtlı olarak engellediğini ve Gazze'ye günde ihtiyaç duyulan 400 bin litre yakıtın çok altında bir miktara izin verdiğini rapor etmiştir.

Gazze nüfusunun %80'inden fazlasının yerinden edilmesi, hastanelerin, okulların, ibadethanelerin ve sivil altyapının sistematik olarak yok edilmesi, uluslararası hukukun en temel ilkelerinin topyekûn ihlal edildiğini göstermektedir.

Bu eylemler karşısında uluslararası toplumun ve kurumların yetersizliği, BM raportörlerinin ifadesiyle "uluslararası düzeni yıkma riski taşımaktadır". Bu durum, her milletin kendi güvenliğini ve değerlerini korumak için öncelikle kendi içinde birlik ve bütünlük sağlaması gerektiğini acı bir şekilde hatırlatmaktadır.

5.2 Bölgesel Tehdit Algısı ve Stratejik Konumlanma

Gazze'deki soykırım, Türkiye için sadece vicdani ve ahlaki bir sorun değil, aynı zamanda doğrudan ulusal güvenliğini ilgilendiren stratejik bir meseledir. İsrail'in yayılcı ve saldırgan politikaları, bölgede Türkiye ile potansiyel bir çatışma riskini barındırmaktadır.

- **İsrail'in Türkiye'yi Tehdit Olarak Görmesi:** İsrail medyasında ve analizlerinde, Türkiye'nin Suriye'deki etkinliğinin ve bölgesel gücünün İsrail için bir risk unsuru olarak görüldüğü açıkça ifade edilmektedir. Bir analizde, "Türkiye ile karşı karşıya gelmek, İsrail'in göze alamayacağı bir risk" ifadesine yer verilmesi, Tel Aviv'in Ankara'yı potansiyel bir rakip olarak kodladığını göstermektedir. İsrail'in, Türkiye topraklarını da içeren "Vadedilmiş Topraklar" hedefine yönelik söylemleri, bu tehdit algısını derinleştirmektedir.
- **Suriye Arenasındaki Potansiyel Çatışma:** Suriye, Türkiye ile İsrail'in çıkarlarının en keskin şekilde çatıştığı potansiyel bir sıcak temas alanı olarak öne çıkmaktadır. Dışişleri Bakanı Hakan Fidan'ın "İsrail Suriye'yi bölmek istiyor. İsrail bölgede istikrarlı ülke istemiyor" şeklindeki tespiti, Türkiye'nin stratejik okumasını özetlemektedir. İsrail'in Golan Tepeleri çevresinde bir güvenlik bölgesi oluşturma ve bölgedeki bazı gruplarla işbirliği yapma girişimleri, Türkiye'nin ulusal güvenliğine yönelik PKK/YPG tehdidini bertaraf etmek için Suriye'de bulundurduğu askeri varlıkla doğrudan çelişmektedir. Newsweek gibi uluslararası yayın organları, Suriye'deki gelişmelerin iki ülkeyi karşı karşıya getirme tehlikesini artırdığı uyarısında bulunmaktadır.
- **Türkiye'nin Net Duruşu:** Türkiye, bu tehditler karşısında net bir diplomatik ve siyasi duruş sergilemektedir. Çatışmayı bir "zalim-mazlum mücadelesi" olarak tanımlayan Ankara, 1967 sınırlarında başkenti Doğu Kudüs olan bağımsız ve egemen bir Filistin devletinin kurulmasını tek çözüm olarak görmektedir. Hamas'ı bir "kurtuluş hareketi" olarak tanıması ve İsrail'in eylemlerini "soykırım" olarak nitelendirmesi, Türkiye'yi NATO içinde en kararlı anti-İsrail pozisyonuna yerleştirmiştir. Bu duruş, 13 Kasım 2024'te İsrail ile tüm diplomatik ilişkilerin kesilmesiyle en üst noktasına ulaşmıştır.

Bu tablo, bölgede iki farklı vizyonun mücadelesini ortaya koymaktadır: İsrail'in istikrarsızlık ihraç ederek ve komşularını bölerek bölgesel hegemonya kurma stratejisine karşı, Türkiye'nin kendi sınırlarında istikrarlı ve toprak bütünlüğünü korumuş devletler görme stratejisi. Gazze'deki soykırım, İsrail'in bu hegemonik

projesinin bir parçası olarak okunduğunda, Türkiye'nin buna karşı güçlü ve birleşik bir duruş sergilemesi, bir tercih değil, stratejik bir zorunluluk haline gelmektedir.

5.3 Müdahale Etme Mecburiyeti: Bir Vazife Çağrısı

Uluslararası sistemin Gazze'deki soykırımı durdurmaktaki aciziyeti, sorumluluğu bölgesel güçlere ve vicdan sahibi milletlere yüklemektedir. Bu noktada, "birilerinin bu zulme dur demesi gerektiği" yönündeki haklı talep, doğrudan Türkiye'ye bir görev ve sorumluluk yüklemektedir. Bu sorumluluğun birkaç meşru zemini vardır:

1. **Tarihi Sorumluluk:** Osmanlı'dan miras kalan "Hâdimü'l-Haremeyn" felsefesi ve Kudüs'ün bir "emanet" olduğu bilinci, Türkiye'ye mazlum Filistin halkını koruma yönünde ahlaki bir görev yükler.
2. **Ulusal Güvenlik:** İsrail'in bölgeyi istikrarsızlaştırma ve terör örgütlerini destekleme potansiyeli taşıyan yayılcı politikaları, Türkiye'nin ulusal güvenliğine doğrudan bir tehdittir.
3. **Uluslararası Hukuk:** İsrail'in uluslararası hukuku ve BM kararlarını hiçe sayan eylemlerine karşı çıkmak, sadece Filistin'i değil, kurala dayalı uluslararası düzenin kendisini savunmaktır.

Bu nedenlerle, Türkiye'nin pasif bir izleyici olarak kalması düşünülemez. Proaktif, caydırıcı ve çok boyutlu bir stratejiyle bu zulme "dur demek", hem tarihi bir vazife hem de milli bir beka meselesidir. Bu ise ancak ve ancak kendi içinde saflarını tam manasıyla sıklaştırmış bir milletin başarabileceği bir hedeftir.

Sonuç: Yeniden Saf Tutmak, Yeniden Millet Olmak

Bu raporun başlangıç noktası olan camilerdeki dağınık saflar manzarası, analiz boyunca katman katman açılan teolojik, sosyolojik, tarihi ve stratejik gerçekliklerin ışığında, basit bir ihmalden çok daha derin bir anlam kazanmıştır. Saflardaki boşluk, milletin ruhundaki ve sosyal dokusundaki boşlukların bir yansımasıdır. Öne geçmekteki tereddüt, sorumluluk almaktaki tereddüdün bir tezahürüdür. Omuzların birbirine değmemesi, kalplerin birbirinden uzaklaşmasının bir işaretidir.

Kur'an-ı Kerim'in "bünyanın mersus" – "kenetlenmiş, kurşunla perçinlenmiş sağlam yapı" – ideali, sadece savaş meydanları için değil, bir toplumun varlığını sürdürebilmesi için gereken nihai formülü sunmaktadır. Hz. Peygamber'in (s.a.s.) günde beş vakit, ısrarla safları düzeltirmesi, bu ilahî formülün toplumsal bir karaktere dönüşmesi için tasarlanmış pratik bir eğitimidir. Bu eğitim, bireyi cemaat içinde eriten, disiplini, itaati, fedakarlığı ve birliği öğreten bir talimdir.

Tarih, bu talimin hakkını verenlerin zafere ulaştığını göstermiştir. Malazgirt'te Sultan Alparslan'ın ordusunu zafere taşıyan da, Çanakkale'de Bombasırtı'nda ölümü hiçe sayarak şehit kardeşinin safındaki boşluğu "yıldırım gibi" dolduran Mehmetçiğe o "yüksek ruhu" veren de aynı bilinçti. Bu, ibadetteki saf ile cephedeki safın aynı ruhtan beslendiğinin en parlak kanıtıdır.

Bugün Türkiye, hem içeride bireyciliğin ve toplumsal çözümlenin getirdiği meydan okumalarla, hem de dışarıda, özellikle güney sınırlarında ve Filistin'de, varlığına ve tarihi misyonuna yönelik hasmane politikalarla karşı karşıyadır. Gazze'de tüm dünyanın gözü önünde işlenen soykırım ve İsrail'in pervasız saldırganlığı, "safları sıklaştırma" emrinin ne kadar hayati ve acil olduğunu bir kez daha göstermiştir. Tarihin omuzlarımıza yüklediği "emanet" sorumluluğu ve milli bekanın gerekleri, bize başka bir seçenek bırakmamaktadır.

Çözüm, "safları yeniden sıklaştırmaktır". Bu, sadece namazda omuzları birleştirmekten ibaret bir eylem değildir. Bu, topyekûn bir milli seferberlik çağrısıdır:

- **Manevi Düzeyde Safları Sıklaştırmak:** Bireyciliğin ve materyalizmin aşındırdığı cemaat ruhunu, kardeşlik ahlakını ve kolektif sorumluluk bilincini yeniden ihya etmektir.
- **Sosyal Düzeyde Safları Sıklaştırmak:** Toplumsal kutuplaşmaları aşarak, farklılıkları bir zenginlik olarak gören, ortak milli hedefler etrafında kenetlenen bir "biz" bilinci oluşturmaktır.
- **Stratejik Düzeyde Safları Sıklaştırmak:** Dış tehditlere karşı tek bir ses, tek bir irade olarak hareket eden, caydırıcı ve proaktif bir milli güvenlik anlayışını benimsemektir.

Malazgirt'in sarsılmaz saflarından, Çanakkale'nin ölümsüz ruhundan ve Kudüs'e hizmet eden ecdadın emanet bilincinden ilham alarak, Türk milleti yeniden saf tutmalı, yeniden kenetlenmelidir. Ancak o zaman, Allah'ın sevdiği, düşmanların korktuğu ve mazlumların sığındığı o "bünyanın mersus" olabiliriz. Gelecek, saflarını sıklaştıranların olacaktır.